
[2025-59-RE](#)

Causa 2025-59-RE

(Pallerés Vila c/ Puig Montes)

Número de registre 373-2025. Recurs d'empara

Aute del 9 de setembre del 2025

BOPA núm. 105, del 17 de setembre del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 2 de juliol del 2025, per la representació processal dels Srs. Lluís, Mònica i Carolina Pallerés Vila, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència de l'11 de juny del 2025, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a la defensa en sentit genèric, a un tribunal imparcial i a un judici equitatiu i amb igualtat d'armes, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que condemni la part adversa al pagament de les costes processals causades cas que s'oposi a aquest recurs. Així mateix, demana la suspensió de la sentència impugnada fins al pronunciament constitucional;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pere Pastor Vilanova;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 23 d'octubre del 2015, la representació processal de la Sra. Maria Lluïsa Puig Montes va interposar una demanda en reclamació de quantitat contra els Srs. Lluís, Mònica i Carolina Pallerés Vila i contra la seva mare, Sra. Maria Àngels Vila González, en qualitat d'hereus i d'usufructuària, respectivament, del Sr. Roc Pallerés París, tot sol·licitant la seva condemna al pagament de 4.144.694,98 €, o, subsidiàriament, l'import que resultés acreditat en període de prova, en concepte de danys i perjudicis ocasionats a resultes del seu incompliment contractual, més els interessos legals des de la contesta a la demanda o des de la fermesa de la resolució judicial, més les costes, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

1.2. El 21 de març del 2023, la Secció Civil 7 de la Batllia va dictar una sentència que donava lloc parcialment a l'excepció de cosa jutjada respecte de la pretensió indemnitzatòria per un import de 2.305.554,91 € en concepte de lucre cessant formulada per la part agent en la seva demanda i desestimava íntegrament la resta de pretensions d'aquesta, imposant a la part agent les costes judicials ocasionades, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

1.3. La representació processal de la Sra. Maria Lluïsa Puig Montes va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 28 d'octubre del 2024, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va estimar parcialment aquest recurs, tot procedint a la revocació parcial de la resolució d'instància, en el sentit de condemnar a la part recorreguda a abonar la suma de 681.625,58 €, en concepte de dany emergent, majorada amb els interessos al tipus legal des de la data d'aquesta resolució.

1.4. El 18 de novembre del 2024, la representació processal dels Srs. Lluís, Mònica i Carolina Pallerés Vila va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 28 d'octubre del 2024, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, així com contra els autes del 12 de desembre del 2023 i del 22 de març del 2024, dictats per aquesta mateixa Sala, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com a qualsevol altre en què s'hagi fet referència en el seu escrit.

1.5. El 13 de març del 2025, el Tribunal Constitucional va estimar parcialment aquest recurs d'empara (2024-73-RE); no obstant això, va desestimar el recurs pel que feia referència a la infracció del dret a un procés de durada raonable; va declarar la nul·litat de la sentència del 28 d'octubre del 2024 esmentada, per tal que la Sala Civil dictés la resolució que estimés oportuna, sobre les bases consignades en el fonament jurídic 3.6 d'aquesta sentència constitucional.

1.6. L'11 de juny del 2025, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, en aplicació de la decisió constitucional esmentada, va decidir dictar una sentència que ordenava la nul·litat de les actuacions practicades i la seva retroacció fins al moment posterior a la interposició de la demanda de la part adversa, per tal que aquesta concretés la seva pretensió i aclarís el fonament de la indemnització que reclamava, en el sentit de si la mateixa deriva de l'obligació del compliment contractual, declarada per la sentència ferma del 21 de juliol del 2015; d'una declaració unilateral de resolució, expressa o tàcita, efectuada amb anterioritat a l'inici del procediment en mèrits de la facultat de resoldre les obligacions sinal·lagmàtiques; o com a conseqüència d'una decisió judicial en què es declari *ex nunc* aquest hipotètic incompliment; o, per una impossibilitat sobrevinguda de la prestació.

1.7. El 2 de juliol del 2025, la representació processal dels Srs. Lluís, Mònica i Carolina Pallerés Vila va interposar un recurs d'empara contra la sentència de l'11 de juny del 2025, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a la defensa en sentit genèric, a un tribunal imparcial i a un judici equitatiu i amb igualtat d'armes, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- Els recurrents al·leguen que la sentència objecte del recurs d'empara vulnera els seus drets fonamentals a la jurisdicció, a un procés degut, a la defensa en sentit genèric, a un tribunal imparcial i a un judici equitatiu i amb igualtat d'armes, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

- Els recurrents fonamenten aquestes vulneracions en el fet que la Sala Civil s'ha basat en el punt 3.5 de la sentència constitucional que li va atorgar l'empara i no en el punt 3.6 que era aquell en què el Tribunal Constitucional indicava que contenia les precisions necessàries per tal que la Sala Civil es tornés a pronunciar.

- Segons el seu parer, a més de suposar un incompliment de la sentència constitucional, aquesta manera de procedir atorga, a la pràctica, un avantatge impropï, tant processal com de fons, a la part adversa i en contrapartida un perjudici, tant processal com de fons, a aquesta part.

- Manifesten que després de pràcticament 10 anys de judici, de la tramitació prèvia de dues instàncies amb l'esgotament de les fases d'al·legacions, de proposicions de proves, la seva pràctica i les conclusions, després de tenir un total coneixement de les al·legacions relatives als fets, als fonaments jurídics, als mitjans de prova i a les al·legacions de la segona instància, així com a les seves pretensions, i, després que se'ls hi hagi concedit la possibilitat de concretar la pretensió i d'aclarir el fonament de la indemnització sol·licitada concedida a la demandant, consideren que no és solament contrària als principis rectors més essencials del procediment civil, sinó que no és ajustada a dret, concretament, no és conforme a l'article 130 del Codi de procediment civil.

- Afegeixen que, segons el seu parer, hi ha una possible predeterminació (dins del ventall de possibilitats que s'assenyalen en la sentència objecte del recurs d'empara) que pot resultar favorable a la demandant, fet que qualifiquen de somni per a qualsevol demandant.

- Sense perjudici d'allò que acaben d'exposar i de raonar, consideren que en la part dispositiva de la sentència impugnada s'han llistat 4 possibles accions i causes de reclamació, entre les quals, almenys, una condueix al resultat final de l'estimació o com a mínim parcial de la demanda, de forma que, a més, de tot allò que ha estat anteriorment exposat i raonat l'obtenció d'un resultat convenient per als interessos de la demandant pot estar assegurat senzillament formulant com a pretensions principals i subsidiàries aquelles opcions o possibilitats de concreció a les quals es fa referència en la part dispositiva, possibilitat aquesta expressament prevista per la Llei reguladora del procediment civil i de la qual, òbviament, no ha estat privada.

- Per acabar, demanen al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la

vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que condemni la part adversa al pagament de les costes processals causades cas que s'oposi a aquest recurs. Així mateix, demana la suspensió de la sentència impugnada fins al pronunciament constitucional.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil reprèn els antecedents essencials de la causa i seguidament constata que precisament és en relació amb el contingut de l'escrit de demanda de la Sra. Maria Lluïsa Puig Montes que el Tribunal Constitucional va manifestar, en el seu fonament jurídic 3.2, que tot i tractar-se d'una demanda legítimament interposada, en ella se sol·licitava una indemnització sense que quedés clar si era la mateixa que no havia estat acollida en el primer procediment per la seva formulació amb caràcter subsidiari.

- Entén que segons el parer del Tribunal Constitucional, l'agent no va plantejar amb la claredat i la concreció exigibles que demanava la resolució del conveni de permuta integral, si bé, sí que efectuava una succinta referència a l'incompliment de l'adversa. I conclou en el seu fonament jurídic 3.5 que la demanda iniciadora del procediment no era clara respecte de si la reclamació de quantitat efectuada derivava de l'obligació de compliment contractual, declarada per la sentència ferma del 21 de juliol del 2015; d'una declaració unilateral de resolució, expressa o tàcita, efectuada amb anterioritat a l'inici del procediment *ex tunc* en mèrits de la facultat de resoldre les obligacions sinal·lagmàtiques, o com a conseqüència d'una decisió judicial en què es declarés *ex nunc* aquest hipotètic incompliment, o, per una impossibilitat sobrevinguda de la prestació.

- La Sala Civil manifesta que, a conseqüència de l'anterior punt i als efectes de garantir els principis de contradicció, els drets a la defensa i a la igualtat d'armes entre les parts litigants, sense entrar sobre el fons de les qüestions plantejades en aquesta alçada, s'ordena la nul·litat de les actuacions practicades i la seva retroacció fins al moment posterior a la interposició de la demanda de la Sra. Maria Lluïsa Puig Montes, per tal que aquesta concreti la seva pretensió i aclareixi el fonament de la indemnització que reclama, en el sentit de si la mateixa deriva de l'obligació de compliment contractual, declarada per la sentència ferma del 21 de juliol del 2015; d'una declaració unilateral de resolució, expressa o tàcita, efectuada amb anterioritat a l'inici del procediment en mèrits de la facultat de resoldre les obligacions sinal·lagmàtiques; o com a conseqüència d'una decisió judicial en què es declari *ex nunc* aquest hipotètic incompliment; o, per una impossibilitat sobrevinguda de la prestació.

- Així, aquesta retroacció permetrà garantir la doble instància processal i els drets de les parts a proposar la pràctica de les proves que considerin pertinents per a la defensa dels seus drets respectius.

- No obstant això, afegeix que tot i la nul·litat del procés declarada, sobre la base del principi d'economia processal i als efectes de no perllongar innecessàriament la durada del procés, la batlle d'instància pot fer ús del dret a la conservació de les proves ja practicades, si ho considera convenient a la vista de les al·legacions de les parts.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El motiu d'aquest recurs d'empara es basa en el caràcter suposadament contrari a la Constitució de la resolució judicial que ha estat adoptada amb anterioritat a la interposició d'aquest recurs, és a dir, la sentència de l'11 de juny del 2025, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia. Els recurrents estimen que s'han conculcat els seus drets protegits a l'article 10 de la Constitució i, més concretament, els drets fonamentals a la jurisdicció, a un procés degut, a la defensa en sentit genèric, a un tribunal imparcial i a un judici equitatiu i amb igualtat d'armes. Els interessats demanen l'anul·lació de la sentència impugnada i la condemna en costes de la part adversa.

3.2. Els principals fets que han donat lloc a aquest recurs d'empara són els següents.

El 26 de juny del 2006, el pare dels avui recurrents i la Sra. Maria Lluïsa Puig Montes van perfeccionar un contracte privat que van anomenar "*conveni de permuta*", a vegades també qualificat "*de permuta integral*", en mèrits del qual el primer s'obligava a cedir un determinat bé immoble de la seva propietat a l'altra part per tal que, previs els tràmits administratius corresponents, la segona procedís a efectuar la construcció d'una promoció urbanística, amb unes unitats immobiliàries concretes que s'haurien de lliurar al primitiu propietari com a contraprestació de la cessió del terreny. El 2 de juny del 2009, la Sra. Maria Lluïsa Puig Montes va presentar una demanda civil en què sol·licitava la condemna del pare dels avui recurrents a la formalització de la corresponent escriptura de permuta, o, subsidiàriament, se'l condemnés a pagar una determinada quantitat en concepte de danys i perjudicis. El demandat va contestar la demanda, oposant-se a ella i sol·licitant que es desestimessin, en tots els seus extrems, les pretensions de la demanda. Mitjançant sentència del 27 de maig del 2014, la Batllia va estimar íntegrament la demanda principal sense fer cap referència a la pretensió subsidiària. El 21 de juliol del 2015, la Sala Civil va desestimar el recurs d'apel·lació interposat i va confirmar íntegrament la sentència de primera instància.

El 23 d'octubre del 2015, la Sra. Maria Lluïsa Puig Montes va formular una nova demanda contra els fills del cedent, en la seva condició d'hereus, ja que el pare havia traspassat, així com contra la seva vídua, en qualitat d'usufructuària. En l'encapçalament d'aquest escrit es deia textualment: "*formulo demanda en reclamació de quantitat*" i la mateixa expressió es contenia en el "*sol·licito*" si bé, en

aquest punt, emprant l'expressió també utilitzada en l'apartat III, 6è del capítol de fets i en el fonament de dret V, es deia que se sol·licitava la condemna de la part defenent a pagar una determinada quantitat "*en concepte de danys i perjudicis ocasionats de resultes de l'incompliment de l'adversa*". Aquesta demanda va ser desestimada íntegrament per sentència del 21 de març del 2023, dictada per la Secció Civil 7 de la Batllia. Interposat l'oportú recurs d'apel·lació, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar sentència del 28 d'octubre del 2024, per la qual, fent mèrit del recurs, va estimar de manera substancial la petició indemnitzatòria de la demanda.

El 13 de març del 2025, el Tribunal Constitucional va estimar parcialment el recurs d'empara 2024-73-RE interposat per la representació processal dels Srs. Lluís, Mònica i Carolina Pallerés Vila, en el sentit de declarar la nul·litat de la sentència del 28 d'octubre del 2024 per tal que la Sala Civil dictés la resolució que estimés oportuna, sobre les bases consignades en el seu fonament jurídic 3.6.

L'11 de juny del 2025, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, en aplicació de la decisió constitucional esmentada, va dictar una sentència que ordenava la nul·litat de les actuacions practicades i la seva retroacció fins al moment posterior a la interposició de la demanda de la part adversa, per tal que aquesta concretés la seva pretensió i aclarís el fonament de la indemnització que reclamava, en el sentit de si la mateixa derivava de l'obligació de compliment contractual, declarada per la sentència ferma del 21 de juliol del 2015; d'una declaració unilateral de resolució, expressa o tàcita, efectuada amb anterioritat a l'inici del procediment en mèrits de la facultat de resoldre les obligacions sinal·lagmàtiques; o com a conseqüència d'una decisió judicial en què es declarava *ex nunc* aquest hipotètic incompliment; o, per una impossibilitat sobrevinguda de la prestació.

3.3. Els recurrents al·leguen substancialment una presumpta vulneració dels seus drets a la jurisdicció, a un procés degut, a la defensa en sentit genèric, a un tribunal imparcial, a un judici equitatiu i amb igualtat d'armes. En realitat, es queixen, bàsicament, de la incorrecta interpretació, per part de la Sala Civil, de la sentència d'aquest Tribunal Constitucional del 13 de març del 2025 i que es projectaria negativament en el seu dret constitucional a un procés degut, és a dir, en el dret al procés resolt amb totes les garanties processals constitucionals.

És ben sabut que el recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància, ni en un tribunal suprem; i que l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic, ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució. I no es pot fer altra cosa que constatar que la sentència de la Sala Civil no presenta, en absolut, cap d'aquestes carències. Vegem-ho.

3.4. La part dispositiva de la nostra sentència del 13 de març deia literalment:

"1. *Estimar parcialment el recurs d'empara 2024-73-RE interposat per la representació processal dels Srs. Lluís, Mònica i Carolina Pallerés Vila contra la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, dictada el 28 d'octubre del 2024.*

2. (...)

3. *Declarar la nul·litat de la sentència del 28 d'octubre del 2024 esmentada, per tal que la Sala Civil dicti la resolució que estimi oportuna, sobre les bases consignades en el fonament jurídic 3.6 d'aquesta sentència constitucional".*

El fonament jurídic 3.6 establia el següent:

"3.6. *Per tots els motius expressats, la sentència recorreguda ha de ser anul·lada per haver infringit el dret a la jurisdicció de la part recurrent en els seus vessants dels drets a un procés degut i a la defensa en sentit genèric. I correspon a la Sala Civil dictar una altra resolució que possibiliti -de la manera que consideri més idònia, en qualsevol de les dues instàncies o a través d'un nou procediment-, la plenitud efectiva de l'exercici de les accions i de les excepcions, amb l'exposició dels fets i dels fonaments jurídics, que les parts considerin oportú plantejar".*

També és cert que en el fonament jurídic 3.5, aquest Tribunal va concloure que la demanda de la part agent "*no era clara respecte del fet si la reclamació de quantitat formulada*" derivava d'una de les accions que el Tribunal mateix exposava i que compte tingut que "*l'acció exercitada no era clara*", els avui recurrents no van poder defensar-se amb la necessària plenitud.

Com s'ha dit més amunt, la sentència avui impugnada ha remès les actuacions a la Batllia, exactament al moment posterior a la interposició de la demanda, per tal que la Sra. Maria Lluïsa Puig Montes aclareixi el fonament de la indemnització reclamada sobre la base de les conclusions d'aquest Tribunal consignades en el repetit fonament jurídic 3.5.

Efectuades aquestes premisses, no es pot considerar que la Sala Civil s'hagi extralimitat en les seves funcions, doncs: a) ha optat per encetar *ab initio* el litigi i donar així el màxim de garanties als avui recurrents, especialment el dret al recurs; i, b) ha ordenat a la Sra. Maria Lluïsa Puig Montes que indiqui, clarament, quina acció exercita, de manera que els defenents podran al·legar i provar allò que creguin més convenient -en dues instàncies- per defensar els seus drets legítims.

En qualsevol cas, aquest recurs d'empara apareix clarament prematur, perquè només el resultat final del (nou) procés permetrà esbrinar en quina mesura concreta -i no abstracta, com pretenen actualment els recurrents- la sentència final hauria vulnerat el seu dret a un procés degut, en el seu sentit més ampli.

A banda d'aquestes consideracions, no escau oblidar que la falta de claredat de la demanda -com ho és la determinació de l'acció exercitada- constitueix una mera excepció processal (article 153 del Codi de procediment civil) que impedeix l'emissió d'una sentència sobre el fons del procés (article 161 del mateix Codi). Per tant, el Codi de procediment civil conté una previsió legal molt clara al respecte i permet un nou procés en cas de prosperar l'excepció esmentada. Els recurrents es queixen també del fet que la retroacció del procediment atorgarà a la part adversa un avantatge processal. Ja hem dit anteriorment que aquest punt resulta prematur actualment, però sí podem afegir que: a) són els recurrents mateixos aquells que van sol·licitar (i obtenir) la nul·litat de la sentència del 28 d'octubre del 2024, per tal de poder al·legar posteriorment en tota plenitud; i, b) la retroacció només altera la identificació concreta de la demanda interposada per la Sra. Maria Lluïsa Puig Montes.

3.5. Les consideracions exposades en els fonaments de dret anteriors justifiquen la inadmissió a tràmit del recurs d'empara per manca manifesta de contingut constitucional (article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2025-59-RE interposat per la representació processal dels Srs. Lluís, Mònica i Carolina Pallerés Vila contra la sentència de l'11 de juny del 2025, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal dels recurrents, a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 9 de setembre del 2025.

Joan Manel Abril Campoy

President

Pere Pastor Vilanova

Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat

Jean-Yves Caullet

Magistrat
